

Mély-ég objektumok

február-március

Észlelő	Észlelés	Műszer
Bakos Gáspár (Budapest)	11	11,0 T
Berente Béla (Kocsér)	1	25,0 C
Ladányi Tamás (Balatonfüzfő)	3	10,0 T
Dr. Láng Miklós (Pécs)	1	17,0 T
Mizser Attila (Budapest)	2	30,0 L
Molnár Zoltán (Torda, RO)	4	19,0 T
Pap Csaba (Veszprém)	5	8,0 L
Papp Sándor (Kecskemét)	4	24,4 T
Sápi Csaba (Kecskemét)	2	20,0 T
Sebők György (Budapest)	1f	1,4/50
Szarka Levente (Kecskemét)	1	16,2 T

Február--március során 11 észlelő 35 megfigyelést végzett. Rövidítések: GX= galaxis, NY= nyílthalmaz, GH= gömbthalmaz, LM= látómező, EL= elfordított látás, KL= közvetlen látás, T= Newton-reflektor, L= refraktor, C= Cassegrain-távcső, B= binokulár.

A télutóról viszonylag szerény megfigyelési anyag érkezett be, amit az indokol, hogy két hónap során mindössze 4--5 éjszaka volt csak igazán alkalmas mély-ég észlelésre.

Sajnálatos, hogy a legtöbb megfigyelést végző észlelőink ezúttal is csak 1--1 ajánlott objektumról küldtek beszámolót. Természetesen mindenki szabadon döntheti el, hogy milyen mélységig kíván részt venni az ajánlott objektumok észlelésével is közös munkát vállaló észlelőcsoport működésében. Többször megfogalmaztuk, hogy az ajánlott objektumok észlelése nem "kötelező", azonban egymás munkájának jobb és könnyebb bemutatását jelentősen elősegítené!

Az ajánlott objektumok "nehézségére" is érkezett kritikai vélemény. Kétségtelen, hogy a múlt év őszétől nem a legkönnyebb objektumok szerepelnek a listán, azonban a kifogásolt ködök, galaxisok többsége pl. az RDC szerint is észlelhető 5 cm körüli távcsövekkel! Ugyancsak itt találhatunk pozitív észlelést a "nagyon nehéz"-nek minősített NGC 2419 Lyn GH-ról 5,5 cm-es távcsővel, 20x-os nagyítással! Természetesen egy ilyen észleléshez ideális légköri és észlelési viszonyok szükségesek -- mint általában a mély-eges munkához!

Kipróbálásra érdemes javaslat, hogy az ajánlott objektumok 1--2 fokal környezetében található érdekesebb mély-ég objektumokat is érdemes lenne közölni a későbbi feldolgozás során. Amennyiben megfelelő mennyiségű és jó kontrollanyag érkezik ilyen objektumokról, természetesen ezek közlésének nincs akadálya.

Végül az 1991. évi beszámoló kiegészítéseként néhány pontosított statisztikai adat: 1984 szeptembere óta 276 objektum került feldolgozásra, ebből 111 közlés összesen 61 db Messier-objektumra vonatkozott. Ez az összes anyag 40%-a.

Mel 71 NY Pup

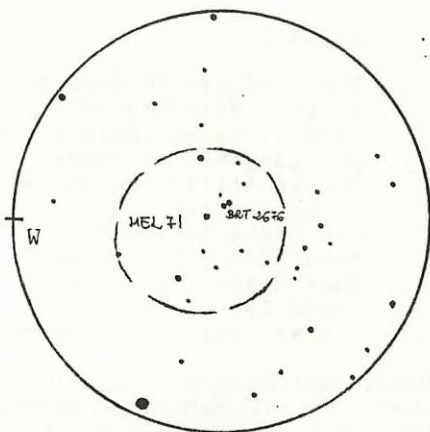
8,0 L, 28x: Kicsi, de jól látható halmaz, két azonos fényességű csillag a Ny-i szélén helyezkedik el. Érezhető fényességeltérés a halmaz É-i és D-i fele között. Részleges bontás. (Pap Cs.)

8,0 L, 120x: Gazdag mezőben kis-sé jellegtelen halmaz. Az Uranometria által jelölt területtől K-re eső csillagív (É--D-i irányú) is ide tartozhat. Négy db 9,0 magnitúdós és több halványabb tag alkotja. A K-i vidék sűrűbb. A halmaz DK-i felében látszik réssel bontva a BRT 2676 egyenlő kettős (utólag azonosítottam). (Ladányi T.)

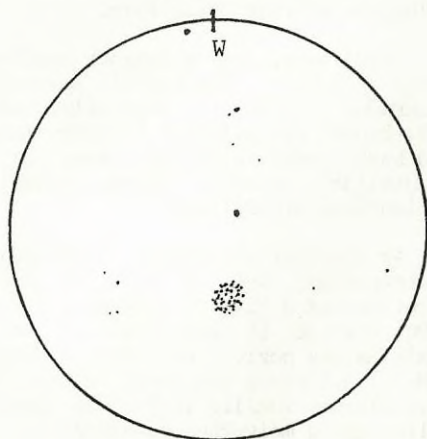
20,0 T, 100x: A viszonylag rossz észlelési körülmények között a néhány fényesebb csillag körül csoportosuló, halványabb tagokból álló halmaz inkább szegényes benyomást kelt 11,0 magnitúdó körüli tagokkal. (Sápi Cs.)

24,4 T, 70x: Közepesen szét-szórt, 4'-5'-es halmaz egy 3' körüli kis csillagháromszögtől É-ra. Itt egy 11 magnitúdó körüli íven belül apró tömörülés látható 12.-s csillagokból. A halványabb tagokkal együtt ez 15--20 csillagra tehető. (Papp S.)

A 9^m összfényességű halmaz G típusú, 8'-re terjed ki, 65 tagja ismeretes. Az észlelésre javasolt 8 cm-es minimális távcsőátmérő ellenére kisebb (5 cm-es) műszerekkel is észrevehető halvány fénylésként az azonosításhoz alkalmas kis csillagháromszög mellett. Teljes felbontásához azonban igen jó égi háttér mellett is nagyobb (legalább 25 cm-es) műszer kell. A halmazokban gyakran előforduló katalogizált kettősök felismeréséhez türelem és megfelelő nagyítás szükséges!

8,0 L 120x LM 20'

NGC 2417 GH Lyn
19,0 T 100x 20'

NGC 2419 GH Lyn

19,0 T, 100x: Elég halvány objektum, nem látszik kifejezett központi sűrűsödés, EL-sal sincs felületi felbontás. Igen jellegzetes a GH-ra rávezető háromtagú, enyhén ívelő csillagsor (a középső kettős). Nagyobb nagyítást nem bír. (Molnár Z.)

25,0 T, 83x: Viszonylag kis méretű (2' körüli) diffúz folt, egy háromtagú csillagsortól K-re. A csillagsor középső tagja 20"-es, 8/10 magnitúdós kettős (ST 1118). 133x: Felülete talán grízes, közép felé igen enyhén fényesedő. 222x: Bontás nincs. (Papp S.)

30,0 L, 250x: Könnyen azonosítható GH, észleléskor zavar a közeli fényes csillag. Jól kivehetően kerek, diffúz, kb. 2'-es ködösség, amely azonban felbontatlan és fokozatosan olvad az égi háttérbe. (Mizser A.)

A katalógusok szerint 2'-es, 11 magnitúdós gömbhalmaz kihívás a kistávcsöves észlelőknek. Azonban jó égi háttérnél megpillantották már 5,5 cm-es refraktorral is. Felbontása közepes távcsövekkel is megoldhatatlan feladat, de a rávezető csillagsor bárkit segít a gyors megtalálásban.

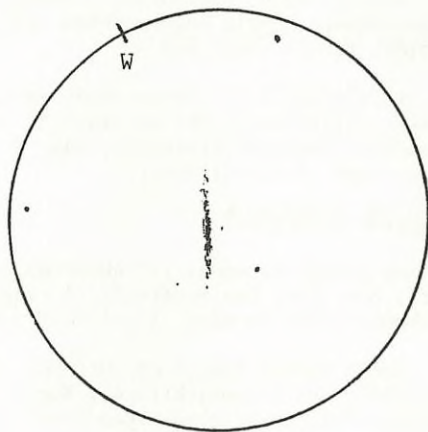
NGC 2683 GX Lyn

8,0 L, 62x: Meglepően könnyű látvány, erősen elnyúlt PA 75/255-re. Intenzív mag, eltolt helyzetben. (Ladányi T.)

16,2 T, 104x: Halvány, de mégis könnyen észlelhető objektum, jól bírja a nagyítást. Kb. 8'x1'-es lehet, PA 20/200 fekvéssel. A GX centruma 12,5-13 magnitúdós; az É-i részen még egy csillag érezhető. (Szarka L.)

19,0 T, 150x: Erősen elnyúlt objektum, fényesebb sávval. ÉK-i pereme közelében két halvány csillag látszik. (Molnár Z.)

25,0 T, 83x: Ködszivar, 7'-8'-es, centruma fényes és DK-re toldottnak tűnt. Fekvése PA 200/20 körüli. A DK-i végénél két halvány csillag és ugyanitt egy 13 magnitúdós csillag érezhető a felületen. A centrum mellett két sötétebb árnyalt rész érezhető, de ezt a 222x-es nagyítás nem igazolta. (Papp S.)

16,2 és 20 T 150x 20'

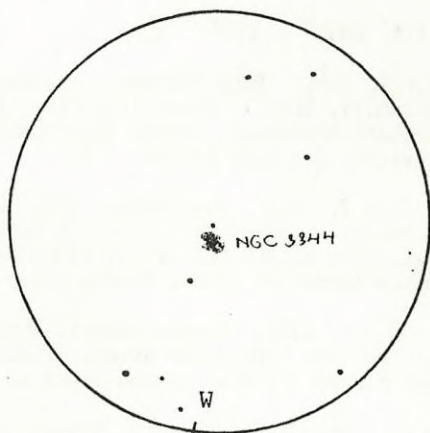
NGC 3344 GX LMi

8,0 L, 50x: Halvány, nagy kiterjedésű, de nem élesen körülhatárolt folt. Majdnem kör alakú, esetleg É/D irányú megnyúltság sejthető. A centrum egy árnyalattal fényesebb. K felé egy 10,0 magnitúdó körüli csillag. (Ladányi T.)

11,0 T, 96x: Halvány, viszonylag nagy kiterjedésű, kis felületi fényességű GX. A halvány diffúz magot inhomogén, kör alakú halo övezi. (Bakos G.)

19,0 T, 100x: Halvány, nagy kiterjedésű diffúz folt, bizonytalan, de körszerű forma. A két környező csillag szinte a ködfelületen látszik, fényes "SN-ként". (Molnár Z.)

20,0 T, 100x: Két csillagra vetülő diffúz, halvány fényfolt. Városból nehéz. (Sápi Cs.)

8,0 L 50x 45'

NGC 3245 GX LMi

19,0 T, 100x: Halvány, határozatlan alakú, talán kissé elliptikus ködfolt, maggal. (Molnár Z.)

24,4 T, 192x: Viszonylag kisméretű, kompakt GX, majdnem csillagszerű centrummal, alakja határozottan elliptikus ÉNy/DK fekvéssel. Mérete 1' tájéki lehet. (Papp S.)

A 11^m,2--11^m,8 (!) fényességű, de eléggé kompakt ködöt szintén látták 5,5 cm-es refraktorral 20x-os nagyítás mellett, azonban biztos észleléséhez legalább 20x60-as binokulár, vagy 8 cm-es refraktor és 50x-es nagyítás szükséges, a háttér miatt.

Egyéb észlelések

Bakos Gáspár 11 cm-es reflektorral küldött egy GX észlelési sorozatot az Eri, Com, Leo, Dra vidékéről. A rajzok igényes kivitelűek, jól tükrözik a február 2/3-i és márc. 1-jei kiváló ráktanyai észlelési lehetőségeket.

Sebők György fotója az Ori-Mon vidékéről szintén Ráktanyán készült, 1,4/50 mm-es alapobjektívvel, Kodak TP 2415-ös filmre, vörös szűrővel. Rovatunknál ez az első olyan hazai fotó, amin jól látszik a Barnard-ív!

Dr. Láng Miklós az NGC 2244-ről és a Rozetta-köről küldött egy 17 cm-es reflektorral, 69x-es nagyítás mellett március 4-én készített vázlatot. Az NGC 2244 NY körül jól behatárolhatóan feltűntette a Rozetta-köd három felületi részletét. Leírása szerint feltűnő volt az, hogy a halmaz centrális része sötét (eltekintve a csillagoktól), míg a DF derengése az igen jó égi háttér mellett kivehető volt három felületi ív mentén. Az észlelés Pécstől 30 km-re, Hegyszentmárton-Szőlőhegyen készült.

Ehhez hasonló jó égi hátteret kívánunk minden észlelőnknek!

PAPP SÁNDOR - SÁPI CSABA